

K 037 / 14

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

SENÁT

14. funkční období

K 037 / 14

**Společné sdělení Evropskému parlamentu a Radě
Kosmická strategie Evropské unie pro bezpečnost a
obranu**

(19. týden)

2023

Brusel 10. března 2023
(OR. en)

7315/23

COPS 126
POLMIL 52
ESPACE 11
EUMC 118
CONOP 19
CFSP/PESC 419
CSDP/PSDC 204
RELEX 330

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	JOIN(2023) 9 final
Předmět:	SPOLEČNÉ SDĚLENÍ EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Kosmická strategie Evropské unie pro bezpečnost a obranu

Delegace naleznou v příloze dokument JOIN(2023) 9 final.

Příloha: JOIN(2023) 9 final

EVROPSKÁ
KOMISE

VYSOKÝ PŘEDSTAVITEL
UNIE PRO ZAHRANIČNÍ
VĚCI A BEZPEČNOSTNÍ
POLITIKU

V Bruselu dne 10.3.2023
JOIN(2023) 9 final

SPOLEČNÉ SDĚLENÍ EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Kosmická strategie Evropské unie pro bezpečnost a obranu

ÚVOD – VESMÍR JAKO STRATEGICKÁ OBLAST

Evropa je globální kosmickou mocností. Evropská unie (EU) vlastní a provozuje kosmické prostředky pro určování polohy, navigaci a určování času (Galileo) a pozorování Země (Copernicus) a zahájí provoz třetí konstelace, Programu Unie pro bezpečnou konektivitu (IRIS²), s cílem zajistit bezpečnou komunikaci. Členské státy vlastní a provozují vnitrostátní kosmické prostředky včetně prostředků, které slouží bezpečnostním a obranným účelům. Satelitní středisko EU (SatCen) poskytuje jedinečnou schopnost analýzy geoprostorového zpravodajství, jehož cílem je podporovat rozhodování a opatření EU a jejích členských států.

Vesmír má zásadní význam pro strategickou autonomii EU a jejích členských států. Fungování hospodářství, občanů a veřejných politik je stále závislejší na službách a datech souvisejících s vesmírem včetně služeb a dat v oblasti bezpečnosti a obrany. Vesmír přispívá rovněž k naplňování politické agendy EU, neboť umožňuje digitální a ekologickou transformaci a zvyšuje její odolnost.

Přesto je vesmír oblastí, o kterou se vede čím dál více sporů.

Některé kosmické mocnosti mají schopnosti, které jim umožňují zacílit na kritickou kosmickou infrastrukturu. Některé z nich vyvinuly a otestovaly protidružicové schopnosti, které mohou narušit nebo zničit kosmické systémy a služby. Před nedávnem, v listopadu 2021, otestovalo Rusko protidružicovou (ASAT) zbraň proti jedné ze svých vlastních družic, v důsledku čehož vzniklo velké množství kosmické tříště.

Čína sleduje svou geopolitickou agendu prostřednictvím své rostoucí přítomnosti ve vesmíru a vyvíjí rozsáhlé kosmické programy a protikosmické schopnosti.

V geopolitickém kontextu rostoucího soupeření o moc a zvyšování intenzity hrozeb pro EU a její členské státy označili vedoucí představitelé EU ve Strategickém kompasu¹ vesmír za strategickou oblast a vyzvali k vypracování Kosmické strategie EU pro bezpečnost a obranu. Strategie bezpečnostní unie EU² uznává kosmickou infrastrukturu jako základní služby, které musí být řádně chráněny před současnými a předpokládanými hrozbami a musí být odolné.

EU a její členské státy budou i nadále podporovat zachování bezpečného a zabezpečeného kosmického prostředí a mírové využívání kosmického prostoru na spravedlivém a vzájemně přijatelném základě. EU uznává kosmický prostor jako celosvětový veřejný statek. Je odhodlána zajistit vzájemně se posilující úlohu opatření pro transparentnost a budování důvěry snižováním rizik nesprávného vnímání, chybných odhadů a neúmyslné eskalace konfliktu.

K obraně strategických zájmů EU a k odrazování od nepřátelských aktivit ve vesmíru i směrem z vesmíru jsou zapotřebí další opatření. EU bude upřednostňovat mezinárodní spolupráci a podporovat odpovědné chování ve vesmíru, zároveň však posílí svůj strategický postoj a autonomii v kosmické oblasti. Zvýší odolnost kosmických systémů

¹[Strategický kompas pro bezpečnost a obranu – Za Evropskou unii, která chrání své občany, hodnoty a zájmy a přispívá k mezinárodnímu míru a bezpečnosti](#)

² COM(2020) 605 final.

a služeb, bude reagovat na případné nepřátelské aktivity nebo hrozby a bude dále rozvíjet služby využívající vesmír pro bezpečnost a obranu.

1. OBLAST KOSMICKÝCH HROZEB

1.1 Vymezení kosmické oblasti

Kosmická oblast zahrnuje veškeré prvky důležité pro fungování kosmických systémů a poskytování kosmických služeb v EU a členských státech, např. prostředí kosmického prostoru, různé relevantní oběžné dráhy a kosmické lodě a související informace o systémech, do nichž patří, pozemní infrastruktura a infrastruktura pro vypouštění do vesmíru, rádiové frekvenční spoje, uživatelská koncová zařízení a kybernetické aspekty. Zahrnuje také příslušné odvětví kosmického průmyslu.

1.2 Protikosmické aktivity a hrozby v kosmické oblasti

Na rozdíl od bezpečnostních rizik vyplývajících z technických závad, nehod a přírodních nebezpečí představují kosmické hrozby záměrně nepřátelské aktivity provozované prostřednictvím protikosmických schopností.

Protikosmické aktivity jsou používány k demonstraci schopností, odrazování konkurentů, znemožnění používání jejich kosmických systémů nebo získání informační výhody. Jsou zacíleny na kosmické prostředky na oběžné dráze, na jejich podpůrnou pozemní infrastrukturu a na datová spojení mezi nimi.

Dopady protikosmických aktivit spočívají v úmyslném narušování, znehodnocování, ničení, klamání nebo zamezení používání kosmických systémů a v kontrole, manipulaci, odposlouchávání nebo zachycování příslušných dat, jakož i v zamezení přístupu nebo svobody pohybu v kosmické oblasti. Dopady protikosmických aktivit mohou být vratné nebo nevratné.

Protikosmické schopnosti mohou mít mnoho různých podob, jako jsou například kinetická opatření³ proti kosmickým lodím nebo pozemní infrastruktura nebo směrové vyzařování energie⁴. Vzhledem ke svým specifickým rysům je kosmická infrastruktura – jak na oběžné dráze, tak na zemi – také obzvláště zranitelná vůči kybernetickým útokům. Kromě kosmických systémů mohou protikosmické aktivity zasahovat i do kosmického odvětví jako celku včetně souvisejících dodavatelských řetězců a rádiového spektra.

Několik třetích zemí vyvíjí a udržuje protikosmické schopnosti a související doktríny. Avšak vzhledem k tomu, že většina kosmických technologií má dvojí užití, nelze určit to, co představuje kosmickou hrozbu, izolovaně pouze na základě pozorování kosmických objektů, technologií nebo kosmických schopností, ale je nutné zohlednit jejich chování.

Hodnocení kosmických hrozeb vyžaduje komplexní analýzu schopností a souvisejícího chování na oběžné dráze, na zemi a v kybernetické oblasti na základě důkladného pochopení protikosmických schopností.

³ To může zahrnovat protidružicové zbraně, jako jsou rakety odpalované přímo ze země (přímo stoupající protidružicové zbraně), nebo kosmické lodě aktivované v momentě, když jsou již na oběžné dráze (koorbitální protidružicové zbraně), včetně robotických ramen nebo projektilových objektů.

⁴ Například elektronický boj, lasery a další energie se směrovým vyzařováním určené k oslnění družic, poškození jejich palubních elektronických systémů, rušení nebo falšování jejich signálů nebo pronikání do jejich komunikačních sítí.

1.3 Směrem ke společnému chápání kosmických hrozeb

Společná zpravodajsko-analytická složka (SIAC) pod vedením vysokého představitele společně s vojenskými a civilními zpravodajskými službami členských států zvýší své strategické porozumění kosmickým hrozbám a protikosmickým aktivitám. Toto strategické porozumění by mělo rovněž podpořit kosmické programy EU, jakož i využívat informace shromážděné Komisí prostřednictvím monitorování kosmických složek EU.

Další postup

- Vysoký představitel s podporou SIAC vypracuje utajovanou každoroční analýzu kosmických hrozeb, která bude zahrnovat vývoj protikosmických schopností. Zpráva bude rovněž využívat monitorování, které provádí Komise a které zahrnuje její příslušné kosmické složky EU.

2. POSÍLENÍ ODOLNOSTI A OCHRANY KOSMICKÝCH SYSTÉMŮ A SLUŽEB V EU

Kosmické systémy a služby v EU poskytují základní služby pro společenské funkce a hospodářské činnosti. Je tedy třeba neustále zvyšovat jejich odolnost a ochranu. Ve svých stávajících právních předpisech o odolnosti kritických subjektů (směrnice o odolnosti kritických subjektů⁵) a o kybernetické bezpečnosti (směrnice o bezpečnosti sítí a informací²⁶), které zahrnují pozemní infrastrukturu členských států, včetně nejvzdálenějších regionů EU, a soukromých provozovatelů, jakož i družice používané pro poskytování telekomunikačních služeb, považuje EU vesmír za kritické odvětví⁷. Přesto se úroveň odolnosti a ochrany vnitrostátních kosmických prostředků v jednotlivých členských státech liší.

2.1 Celounijní bezpečnostní rámec pro ochranu kosmických systémů, sdílení informací a spolupráci při incidentech týkajících se bezpečnosti vesmíru

Některé členské státy zavedly vnitrostátní pravidla pro regulaci kosmických operací včetně bezpečnostních aspektů. Bez společného rámce se tato pravidla mohou vzájemně lišit. Tato rozdílnost by mohla ovlivnit konkurenceschopnost kosmického průmyslu EU a bezpečnost EU.

V zájmu zajištění soudržného přístupu na úrovni celé EU a v návaznosti na společné sdělení o přístupu EU k řízení kosmického provozu⁸ zváží Komise návrh právního předpisu EU pro oblast vesmíru. Tento legislativní návrh by chránil zájmy národní bezpečnosti a zároveň by mohl poskytnout rámec pro společné zvýšení úrovně odolnosti

⁵ Směrnice (EU) 2022/2557 o odolnosti kritických subjektů.

⁶ Směrnice (EU) 2022/2555 o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně kybernetické bezpečnosti v Unii a o zrušení směrnice (EU) 2016/1148.

⁷ Viz 5. bod odůvodnění směrnice (EU) 2022/2557: „... Kosmické odvětví spadá do oblasti působnosti této směrnice, pokud jde o poskytování určitých služeb závislých na pozemních infrastrukturách, které jsou vlastněny, spravovány a provozovány buď členskými státy, nebo soukromými subjekty, a tudíž infrastruktura vlastněná, spravovaná nebo provozovaná Uníí nebo jejím jménem v rámci jejího kosmického programu do oblasti působnosti této směrnice nespadá.“

⁸ JOIN(2022) 4 final.

kosmických systémů a služeb v EU a zajištění koordinace mezi členskými státy, a to i v odlehlých lokalitách, kde se nachází strategická pozemní infrastruktura, jako jsou nejvzdálenější regiony EU.

Společně se směrnicí o bezpečnosti sítí a informací² a směrnicí o odolnosti kritických subjektů by mohl poskytnout komplexní a soudržný rámec pro odolnost kosmických systémů a služeb v EU. Komise bude při konzultaci se zúčastněnými stranami a posuzování dopadů jednotlivých možností vycházet z některých klíčových rysů těchto stávajících režimů a případně ze zkušeností s jejich uplatňováním. Členské státy by například mohly mít povinnost identifikovat základní⁹ kosmické systémy a služby. To by mohlo zahrnovat hlavní účastníky dodavatelského řetězce s cílem definovat a provádět společnou minimální úroveň odolnosti kritických kosmických služeb a vypracovat koordinované vnitrostátní plány připravenosti a odolnosti a protokoly pro případ nouze. Tato iniciativa by se mohla vztahovat rovněž na rozvoj bezpečnostních kontrolních středisek, což by umožnilo systematické oznamování bezpečnostních incidentů.

Komise by rovněž mohla zvážit požadavky na zajištění toho, aby bezpečnost včetně kybernetické bezpečnosti byla součástí koncepce všech kosmických systémů poskytujících základní služby. Mohla by navrhnout systematictější integraci příslušných bezpečnostních norem již v rané fázi koncipování těchto systémů.

Kromě toho by Komise podněcovala výměnu informací o hrozbách zacílených na kosmické prostředky nebo jejich dodavatelský řetězec a zaměřovala by se na informace využitelné pro příslušná bezpečnostní operační střediska. Agentura EU pro Kosmický program (EUSPA) by na základě svých zkušeností se systémem Galileo zajistila konzistentní bezpečnostní monitorování všech kosmických programů EU. Agentura EUSPA bude v úzké spolupráci s Komisí, týmem pro reakci na počítačové hrozby všech orgánů EU (CERT-EU) a s Agenturou Evropské unie pro kybernetickou bezpečnost (ENISA)¹⁰ hrát klíčovou úlohu jako monitorovací a operační středisko kosmické bezpečnosti v EU. Na vyžádání může rovněž poskytovat pomoc provozovatelům základních kosmických systémů a služeb v členských státech.

Kosmické služby jsou poskytovány veřejnými a soukromými provozovateli, přičemž stále větší a dynamičtější roli zde hraje „New Space“¹¹. Pro sdílení příslušných bezpečnostních informací, koordinaci opatření a usnadnění spolupráce v rámci EU je nezbytné společné chápání toho, co představují základní kosmické služby.

Jako doplněk k tomuto případnému legislativnímu návrhu by Komise zvýšila informovanost a usnadnila výměnu osvědčených postupů mezi komerčními subjekty v oblasti opatření na zvýšení odolnosti včetně opatření souvisejících s kybernetikou. Tato podpůrná opatření by byla obzvláště důležitá pro malé a střední podniky včetně „New Space“. V této souvislosti by Komise s podporou agentury EUSPA zvážila zřízení střediska

⁹ „Základní“ je třeba chápat jako zásadní pro fungování hospodářských činností, zabezpečení a bezpečnost v členských státech.

¹⁰ <https://www.enisa.europa.eu/>

¹¹ „New Space“ vymezuje vznikající soukromý kosmický průmysl, jehož hnací silou je řada technologických trendů a inovací obchodních modelů a který vede ke snížení nákladů na kosmické systémy, ke kratším životním cyklům dodávek a k podstupování větších rizik.

pro sdílení a analýzu informací (ISAC), které by sdružovalo komerční subjekty a příslušné veřejné subjekty, a to případně i Evropskou kosmickou agenturu (ESA).

Provádění směrnice o bezpečnosti sítí a informací 2 a připravovaného aktu o kybernetické odolnosti¹², jakož i dalších stávajících rámců kybernetické bezpečnosti¹³ bude motivovat k přijetí požadavků na kybernetickou bezpečnost u kritických digitálních produktů, které se používají ve vesmíru. Konkrétní normy a postupy kybernetické bezpečnosti v kosmické oblasti by mohly být případně považovány za součást právního předpisu EU pro oblast vesmíru.

V neposlední řadě pak má zásadní význam posílení řídicí úlohy EU při tvorbě norem a její lepší zastoupení v mezinárodních normalizačních organizacích, zejména v zájmu ochrany bezpečnostních zájmů EU a jejích členských států. Bude podporována soudržnost se standardy Severoatlantické aliance (NATO).

2.2 Posílení technologické suverenity kosmického odvětví EU

V zájmu zvýšení odolnosti kosmické infrastruktury a zabezpečení dodávek¹⁴ posílí EU svou technologickou suverenitu snížením strategické závislosti na třetích zemích a posílením odolnosti kritických průmyslových hodnotových řetězců.

K dosažení tohoto cíle budou v plném rozsahu využity program Horizont Evropa a Evropský obranný fond¹⁵. Komise, Evropská obranná agentura (EDA) a agentura ESA budou koordinovat a synchronizovat činnosti v oblasti kritických kosmických technologií, přičemž se budou opírat o obnovenou společnou pracovní skupinu¹⁶. Vzhledem ke svým odborným znalostem by k této práci mohla přispět i agentura EUSPA. Činnosti společné pracovní skupiny budou rovněž podkladem pro práci Observatoře EU pro kritické technologie¹⁷.

Komise na základě činností společné pracovní skupiny a Observatoře EU pro kritické technologie společně s členskými státy a průmyslem posoudí potřebu vytvořit nová průmyslová partnerství související s technologiemi, které jsou důležité pro vesmír a obranu, v souladu s pravidly EU v oblasti hospodářské soutěže. Významné projekty společného evropského zájmu jsou rovněž nástrojem, který mohou průmysl a členské státy využít k rozvoji kosmických technologií v oblastech, kde řeší jasně určenou a významnou strategickou závislost a zároveň zajišťuje významné pozitivní přesahy mimo zúčastněné země a podniky.

Kosmický program, Evropský obranný fond a program Horizont Evropa, jakož i projekty a programy založené na spolupráci členských států podporují technologické vyzrání schopností souvisejících s odolností. Rozvoj dalších synergií v programování

¹² Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o horizontálních požadavcích na kybernetickou bezpečnost produktů s digitálními prvky a o změně nařízení (EU) 2019/1020 (COM(2022) 454 final).

¹³ V současné době zahrnuje nařízení v přenesené pravomoci týkající se směrnice o rádiových zařízeních, přijaté v říjnu 2021, které ukládá povinnosti výrobcům bezdrátových zařízení s cílem zlepšit jejich úroveň kybernetické bezpečnosti, soukromí a ochrany před podvody.

¹⁴ To zahrnuje přístup k surovinám, zpracovaným a vyspělým materiálům.

¹⁵ Včetně předchozích programů, tj. Evropského programu rozvoje obranného průmyslu a přípravné akce zaměřené na obranný výzkum.

¹⁶ Společná pracovní skupina Komise a agentur ESA a EDA v oblasti kritických kosmických technologií pro nezávislost Evropy vytvořená v roce 2008.

¹⁷ COM(2021)70 final.

a financování může zajistit kontinuitu ve vývoji technologií až do úrovně systémů. V zájmu posílení ochrany a odolnosti kosmických systémů EU bude Komise podporovat společné programování prostřednictvím posílené koordinace mezi příslušnými programy EU.

Komise by měla být schopna využít možnosti přeprogramovat krátkodobá opatření na podporu kritických technologií tváří v tvář závažným krizím. Zajistí systematictější zohledňování vesmíru v příslušných politikách a iniciativách EU, které se týkají například kvantových technologií nebo umělé inteligence, ale také na základě zajištění přístupu k surovinám, vyspělým a zpracovaným materiálům a k polovodičům, například prostřednictvím evropského aktu o kritických surovinách¹⁸ a aktu o čipech¹⁹.

Komise bude pokračovat ve spolupráci s agenturou ESA na vývoji kosmických technologií EU včetně technologií souvisejících s bezpečností. Pro posílení této úlohy je zásadní, aby agentura ESA zavedla příslušná opatření a mechanismy k zajištění ochrany bezpečnostních zájmů EU a jejích členských států. Úzká spolupráce zajistí doplňkovost a synchronizaci činností.

2.3 Řešení rizik pro bezpečnost v kosmickém odvětví v EU

Zajištění bezpečnosti EU závisí také na ochraně jejích dodavatelských řetězců. Za tímto účelem jsou již nyní zavedeny určité kontroly, tj. kontrola vývozu zboží dvojího užití a prověřování přímých zahraničních investic²⁰. Do října 2023 vyhodnotí Komise nařízení o prověřování přímých zahraničních investic²¹.

Aby byla Komise schopna lépe posoudit rizika spojená s transakcemi v oblasti přímých zahraničních investic v kosmickém odvětví, zajistí, že bude mít přístup k informacím o přímých a nepřímých poskytovatelích zboží a služeb pro kosmické programy EU včetně případů, kdy jsou řízeny agenturou ESA. Rovněž je třeba zlepšit odhalování a zmírňování rizik pro bezpečnost a veřejný pořádek v EU, zejména pokud jde o vznikající a kritické technologie pro její kosmickou infrastrukturu. Pozornost je třeba věnovat také hospodářským a finančním okolnostem, za nichž mohou být společnosti EU se strategickými technologiemi zranitelné vůči zahraničním investicím, které představují riziko pro bezpečnost nebo veřejný pořádek, jakož i pro zabezpečení dodávek. Zmírňující opatření v podobě pořizování nejdůležitějších technologií a komponent z více zdrojů sníží rizika spojená s některými zahraničními akvizicemi a zajistí vnitřní konkurenceschopnost.

Ochrana bezpečnosti EU a jejích strategických zájmů navíc vyžaduje pravidla pro zadávání veřejných zakázek, která plně zaručují zabezpečení dodávek. Komise zajistí, že při řešení nových výzev objevujících se v kosmickém a obranném odvětví EU, jako je například riziko rušivých vlivů zahraničních subvencí, budou plně uplatňována pravidla hospodářské soutěže EU a nástroje mezinárodního obchodu. To by mělo zahrnovat vyšetřování některých akvizic společností EU působících v těchto odvětvích, které mohou být umožněny nezákonnými subvencemi od třetích zemí. V případě potřeby by bylo možné

¹⁸ [Evropský akt o kritických surovinách \(europa.eu\)](#)

¹⁹ [Evropský akt o čipech \(europa.eu\)](#)

²⁰ Nařízení (EU) 2019/452, kterým se stanoví rámec pro prověřování přímých zahraničních investic směřujících do Unie.

²¹ Článek 15 uvedeného nařízení.

uvažovat o zákazu dané akvizice nebo o přijetí pevných závazků od dotčených společností za účelem nápravy narušení způsobených těmito zahraničními subvencemi.²²

2.4 Rozvoj schopností včetně autonomního přístupu EU do vesmíru za účelem zvýšení odolnosti

Existuje mnoho schopností, které mohou zvýšit odolnost kosmických systémů a služeb, jako je například infrastruktura vlastní ochrany, víceúčelové a responzivní nosné rakety, služby získávání poznatků o situaci ve vesmíru, opravy na oběžné dráze a zabezpečení suverénní cloud vyhrazený pro kosmické služby. Takové schopnosti mohou posílit kosmické prostředky, lépe je chránit, prodloužit jejich životnost nebo je rychle nahradit.

Autonomní přístup EU do vesmíru má zásadní význam pro odolnost kosmické infrastruktury v EU, včetně doplňování konstelací, výměny jednotlivých družic nebo zavádění konstelací v budoucnosti.

Schopnost reakce a víceúčelovost v oblasti přístupu do vesmíru jsou nezbytné pro zajištění toho, že budou uspokojeny rostoucí vojenské a obranné potřeby. Kromě konsolidace stávajících schopností týkajících se vypouštění do vesmíru je třeba stimulovat vývoj systémů vypouštění do vesmíru v EU včetně nosných mikroraket a opakovaně použitelných nosných raket společně s agilním výrobním průmyslem. Komise bude povzbuzovat vývoj standardizovaných rozhraní (zahrnujících bezpečnostní aspekty) mezi družicemi a responzivními systémy vypouštění do vesmíru s cílem zajistit budoucí interoperabilitu družic a jejich přístup ke kosmickým řešením a podpořit vývoj inovativních řešení pro dopravu na oběžné dráze. Měl by být plně využit potenciál nejvzdálenějších regionů EU, které jsou významné z hlediska autonomního přístupu do vesmíru.

Další postup

- V zájmu zvýšení úrovně zabezpečení a odolnosti kosmických operací a služeb v EU, jakož i jejich bezpečnosti a udržitelnosti zvaží Komise návrh právního předpisu EU pro oblast vesmíru. Bude podporovat rozvoj opatření na zvýšení odolnosti v EU a výměnu informací o incidentech, jakož i přeshraniční koordinaci a spolupráci.
- Do konce roku 2023 zřídí Komise s podporou agentury EUSPA středisko pro sdílení a analýzu informací (EU Space ISAC) s cílem posílit odolnost schopností kosmického průmyslu EU (předcházejících i navazujících fází) včetně „New Space“.
- Do poloviny roku 2024 Komise v úzké koordinaci s agenturou EDA pod vedením vysokého představitele a společně s agenturou ESA navrhne plán na snížení strategické závislosti na technologiích, které mají zásadní význam pro probíhající a budoucí kosmické projekty v rámci EU a kosmických programů EU.
- Komise vypracuje společné plánování mezi Evropským obranným fondem, Kosmickým programem EU a programem Horizont Evropa s cílem urychlit rozvoj schopností, které jsou relevantní pro odolnost kosmických systémů.

²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady o zahraničních subvencích narušujících vnitřní trh.

- Komise bude v budoucích iniciativách systematicky zohledňovat potřeby v oblasti vesmíru a obrany včetně posouzení potřeby vytvářet průmyslová partnerství.
- Komise zajistí, aby širší iniciativy EU, včetně aktu o čipech a aktu o kritických surovinách, byly uplatňovány způsobem, který posílí zabezpečení dodávek a odolnost kosmických systémů a služeb.
- Komise přijme opatření ke stimulaci schopnosti reakce a víceúčelovosti přístupu EU do vesmíru tím, že podpoří nové systémy nosných raket EU, navrhne přípravné akce k zajištění dlouhodobého autonomního přístupu EU do vesmíru a společně s členskými státy bude řešit zejména potřeby v oblasti bezpečnosti a obrany.

3. REAKCE NA KOSMICKÉ HROZBY

Vzhledem k nárůstu kosmických hrozeb a protikosmických aktivit je třeba posílit schopnost odhalovat, charakterizovat a přiřazovat hrozby v kosmické oblasti a reagovat na ně včasným, přiměřeným a soudržným způsobem jak na vnitrostátní úrovni, tak na úrovni EU.

3.1 Odhalování a charakterizace kosmických hrozeb

Jakákoli reakce EU na kosmickou hrozbu vyžaduje, aby příslušně EU i její členské státy měly přístup k včasným a přesným informacím, podle nichž budou moci jednat a které poslouží jako základ pro jejich rozhodování.

Kromě potřeby pravidelně aktualizovat oblast kosmických hrozeb je nezbytné shromažďovat a analyzovat v téměř reálném čase bezpečnostní incidenty, které ovlivňují kosmické systémy a mohly by signalizovat kosmickou hrozbu. Jako doplněk k bezpečnostním informacím shromažďovaným prostřednictvím monitorování kosmického programu EU by mohla být na základě právního předpisu EU pro oblast vesmíru zřízena síť pro výměnu informací, která by prostřednictvím agentury EUSPA zajišťovala první úroveň analýzy a podávání zpráv o těchto slabých signálech.

EU a její členské státy musí rovněž dospět ke společnému chápání celkové situace na oběžné dráze, aby mohly řešit nezodpovědné nebo nepřátelské chování v kosmickém prostoru.

Získávání poznatků o kosmické oblasti (SDA) sestává z odhalování, identifikace a charakterizace kosmických objektů zájmu v téměř reálném čase, z popisu a pochopení jejich chování²³ a z propojení těchto informací se základními doktrínami a souvisejícími kosmickými systémy. SDA přenáší v reálném čase *rozpoznané obrazy kosmické situace* kosmického velitelství, přičemž se opírá o zpravodajské informace o kosmických manévrech a záměrech.

SDA má klíčový význam pro přiřazování kosmických hrozeb na oběžné dráze a pro vyvolání potenciální reakce EU. Členské státy, které vlastní a rozvíjejí příslušné schopnosti, by měly EU poskytovat nezbytné služby SDA s cílem zajistit její strategickou autonomii v kosmické oblasti.

²³ Včetně manévru a operací s užitečným nákladem.

3.2 Přiřazování nepřátelského chování v kosmické oblasti a reakce na něj

Přiřazení kosmické hrozby třetí zemi a rozhodnutí o možné reakci je vysoce politickým rozhodnutím.

Rozhodnutí Rady o bezpečnosti systémů a služeb zavedených, provozovaných a využívaných v rámci Kosmického programu Unie²⁴ obsahuje operativní ustanovení, která EU umožňují²⁵ přiřazovat hrozby vztahující se ke zřízeným systémům a službám Kosmického programu EU nebo uskutečňované jejich prostřednictvím a reagovat na ně, pokud by tyto hrozby měly dopad na bezpečnost EU a/nebo jejích členských států. Toto rozhodnutí předpokládá možnost, aby vysoký představitel přijal naléhavá prozatímní opatření. Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ) provozuje architekturu reakce na kosmické hrozby, která podporuje provádění uvedeného rozhodnutí.

Vzhledem k rostoucím hrozbám by vysoký představitel navrhl změnu rozhodnutí Rady tak, aby se stalo základním kamenem reakce EU v kosmické oblasti.

Oblast působnosti tohoto rozhodnutí by měla být rozšířena tak, aby zahrnovala hrozby v kosmické oblasti, které mohou mít dopad na bezpečnost EU. Architektura reakce na kosmické hrozby by se mohla stát příjemcem incidentů v oblasti kosmické bezpečnosti na úrovni EU prostřednictvím bezpečnostního monitorovacího střediska kosmického programu a služeb SDA. Spolupracovala by se složkou SIAC na podpoře přiřazování kosmických hrozeb a odpovídající reakce.

Pozměněné rozhodnutí Rady by doplnilo soubor nástrojů pro diplomacii v oblasti kybernetiky a soubor hybridních nástrojů a umožnilo by rovněž mobilizaci specializovaného souboru nástrojů. Jako součást reakce by příslušné nástroje EU mohly zahrnovat:

- na technické úrovni použití specifických režimů operativní odezvy vyvinutých jako součást bezpečnostní koncepce kosmických systémů,
- na diplomatické úrovni diskuse na mnohostranných fórech, šíření informací prostřednictvím vhodných kanálů a prohlášení EU a členských států s cílem předcházet nezodpovědnému chování v kosmické oblasti a reagovat na něj,
- na ekonomické úrovni nástroje včetně sankcí²⁶.

Vojenský štáb EU by rovněž připravil vojenský příspěvek k reakci EU v kosmické oblasti.

Vytvoření horizontální skupiny v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky by umožnilo rychlou mobilizaci příslušných odborných znalostí v případě kosmické hrozby. To by podpořilo Radu v její reakci na kosmické hrozby včetně jejich přiřazování.

Každý členský stát se může dovolávat doložky o vzájemné pomoci zakotvené ve Smlouvách EU (čl. 42 odst. 7 Smlouvy o Evropské unii), pokud kosmická hrozba nebo incident představují ozbrojený útok na jeho území.

²⁴ Rozhodnutí Rady (SZBP) 2021/698 ze dne 30. dubna 2021 o bezpečnosti systémů a služeb zavedených, provozovaných a využívaných v rámci Kosmického programu Unie, které mohou mít dopad na bezpečnost Unie, a o zrušení rozhodnutí 2014/496/SZBP.

²⁵ Na základě jednomyslného rozhodnutí Rady na návrh vysokého představitele.

²⁶ Komise může navrhnout doplňková ekonomická opatření spadající do její pravomoci, jako jsou například požadavky na kontrolu vývozu.

3.3 Kosmická cvičení v oblasti připravenosti a interoperability

Vysoký představitel společně s Komisí a členskými státy zavede pravidelná cvičení v kosmické oblasti nebo cvičení zahrnující složku kosmické oblasti s cílem:

- testovat, rozvíjet a ověřovat reakci EU na kosmické hrozby,
- testovat a zkoumat konkrétní mechanismy solidarity v případě útoků z vesmíru nebo hrozeb pro kosmické systémy a
- rozvíjet synergie s partnery a spojenci v oblasti kosmické bezpečnosti a obrany.

Další postup

- Vysoký představitel a Komise společně s členskými státy, které mají schopnosti v oblasti SDA, prozkoumají způsoby využití SDA na podporu reakce EU.
- Vysoký představitel navrhne změnu rozhodnutí Rady (SZBP) 2021/698 s cílem reagovat na všechny hrozby v kosmické oblasti, které mohou mít dopad na bezpečnost EU a jejích členských států, s cílem zajistit, aby bylo možné rychle mobilizovat všechny dostupné nástroje EU, a tím zlepšit její architekturu reakce na kosmické hrozby.
- Vysoký představitel, Komise a členské státy se budou účastnit příslušných kosmických cvičení, včetně využívání mechanismů solidarity, a budou je rozvíjet a provádět.

4. POSÍLENÍ VYUŽÍVÁNÍ VESMÍRU PRO BEZPEČNOST A OBRANU

Kosmické systémy a služby hrají stále větší úlohu při podpoře obrany a bezpečnosti. Bude prováděn další rozvoj služeb dvojího užití poskytovaných kosmickými programy EU a komerčními subjekty včetně „New Space“ s cílem zvýšit strategickou autonomii EU a jejích členských států.

4.1 Kosmické systémy a služby EU podporující bezpečnost a obranu

Systematičtější vzájemné obohacování iniciativ EU v oblasti vesmíru, obrany a bezpečnosti by usnadnilo vývoj kosmických složek EU dvojího užití, které by zohledňovaly potřeby obrany a bezpečnosti v rámci zastřešujícího přístupu založeného na schopnostech²⁷.

Stěžejní iniciativy EU v oblasti vesmíru mohou podpořit bezpečnostní a obranné schopnosti. Je proto nutné prozkoumat, do jaké míry jsou schopny poskytovat bezpečné a spolehlivé služby.

Budou stanovena zvláštní a speciálně uzpůsobená pravidla poskytování bezpečnostně citlivých služeb, aplikací a dat s cílem zajistit odpovídající úroveň důvěryhodnosti pro uživatele z oblasti bezpečnosti a obrany (například přednostní práva a kontrolu přístupu, a to i v rámci vojenských operací, anonymizaci žádostí a omezení politiky šíření informací) při současném respektování civilní povahy kosmických programů EU.

Komise začlení požadavky vojenských uživatelů a uživatelů z oblasti bezpečnosti do koncepce příslušných nových kosmických systémů EU a do modernizace příslušných

²⁷ V souladu s akčním plánem o synergiích mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem.

stávajících systémů. Bude se spoléhat na podporu ze strany příslušných agentur EU, konkrétně agentury EDA a EUSPA. Agentura EDA bude i nadále hrát klíčovou úlohu při identifikaci vojenských požadavků²⁸, stanovování priorit v oblasti schopností a podpoře spolupráce mezi členskými státy, mimo jiné prostřednictvím „fóra pro obranu ve vesmíru“. Agentura EUSPA bude podporovat identifikaci potřeb souvisejících s bezpečností a akreditací a využívání systémů a služeb dvojího užití. Vojenský štáb EU bude navíc pokračovat v potřebném koncepčním vývoji na vojenské úrovni pro účely využití vesmíru při operačních úkolech EU.

Komise při přípravě budoucího vývoje kosmických programů EU v úzké spolupráci s členskými státy zohlední dlouhodobé požadavky uživatelů v oblasti obrany a bezpečnosti (časový horizont 2035). Zváží možnosti systémové interoperability a přepravy přídavného užitečného nákladu pro účely obrany i bezpečnosti u stávajících nebo budoucích kosmických systémů.

Za tímto účelem bude podporovat synergie prostřednictvím Evropského obranného fondu, aby výzkum a vývoj v oblasti obrany mohl urychlit zavádění užitečného nákladu umožňujícího služby pro účely obrany. Kromě toho budou důsledně provozovány a využívány různé vládní služby umožňované kosmickými programy EU.

4.1.1 Určování polohy, navigace a určování času

Odolné služby v oblasti určování polohy, navigace a určování času, jako je například veřejná regulovaná služba systému Galileo, jsou rozhodujícími faktory umožňujícími vojenské operace. Soustavný vývoj veřejných regulovaných služeb a komplementární užitečný náklad na oběžné dráze zvýší její odolnost. Schopnosti v oblasti sledování umožní na základě projektů stálé strukturované spolupráce, jako je například radionavigační systém EU (EURAS) nebo budoucí navigační boj pro obranné účely (NAVWAR), vytvoření konsolidovaného situačního obrazu a řešení situací, kdy je odepřen přístup k veřejné regulované službě. Evropský obranný fond v této souvislosti podporuje činnosti související s neomezeným a nepřerušovaným přístupem k veřejným regulovaným službám na celém světě s cílem posílit bezpečnostní a obrannou složku schopností EU v oblasti určování polohy, navigace a určování času.

4.1.2 Pozorování Země

Pozorování Země z vesmíru podporuje autonomní posouzení a rozhodování. Je klíčovým faktorem pro zajištění bezpečnosti a obrany. Ukázalo se jako rozhodující faktor umožňující ukrajinským ozbrojeným silám, aby odolávaly ruským útokům.

Středisko SatCen poskytuje jedinečnou schopnost analýzy geoprostorového zpravodajství, které napomáhá rozhodování a činnosti EU a jejích členských států na vysoké úrovni, a rovněž podporuje politiky EU.

Program Copernicus sice poskytuje bezpečnostní služby, avšak nebyl koncipován tak, aby splňoval konkrétně požadavky na obranu.

²⁸ Agentura EDA přispěla k vymezení požadavků vojenských uživatelů na složky GOVSATCOM a získávání poznatků o situaci ve vesmíru (SSA) Kosmického programu EU.

Proto, jak již bylo členským státům představeno, v rámci vývoje služeb programu Copernicus by přínos vládní služby EU pro pozorování Země spočíval v tom, že by poskytovala plně spolehlivou, vysoce odolnou a nepřetržitě dostupnou službu získávání poznatků o situaci. Aby tato služba přinášela přidanou hodnotu, doplňovala by vnitrostátní, komerční a evropskou infrastrukturu satelitních snímků, například prostřednictvím nových senzorů, časté frekvence časového rozlišení a pokročilých technik zpracování²⁹. Komise bude tento vývoj služeb programu Copernicus zavádět postupně, počínaje pilotním projektem v rámci stávajícího kosmického programu.

Rozvoj této služby posílí doplňkovost střediska SatCen a agentury EUSPA. Agentura EUSPA bude díky svým odborným znalostem pod dohledem Komise hrát klíčovou úlohu při bezpečnostní akreditaci, bezpečnostním monitorování a realizaci smluv v kosmickém segmentu tohoto budoucího systému. Středisko SatCen bude hrát klíčovou úlohu při přispívání k identifikaci potřeb uživatelů v oblasti geoprostorového zpravodajství a při šíření citlivých produktů a služeb.

4.1.3 Zabezpečená komunikace

Nepřerušovaný celosvětový přístup k zabezpečené a vysoce odolné komunikaci může podpořit obranné a bezpečnostní mise a operace. Systém IRIS² (Infrastructure for Resilience, Interconnectivity and Security by Satellite – družicová infrastruktura pro odolnost, propojení a bezpečnost) bude kromě prostředků regionální vládní družicové komunikace v rámci státní správy členských států poskytovat i služby s přidanou hodnotou, jako je anonymita používání, nízká latence a flexibilita. Členské státy budou mít účinnou kontrolu prostřednictvím mechanismů rovnocenných mechanismům používaným ve veřejné regulované službě systému Galileo.

Služby systému IRIS² budou zahrnovat přenosy kosmických dat schopné trvale a bezpečně propojit kosmické schopnosti členských států (včetně obrany). Tyto služby mohou ke zlepšení své operační účinnosti využívat kosmické vnitrostátní nebo nadnárodní obranné schopnosti, jako jsou například systémy pozorování Země. Komise bude v plném rozsahu využívat vznikající konstelace na nízké oběžné dráze (LEO) pro nové schopnosti včetně rozšířených služeb, kterých bude potenciálně moci využívat i armáda na základě nabídky přepravy přídatného užitečného nákladu. Komise bude dále zkoumat, do jaké míry může systém IRIS² podpořit vytvoření systému EU pro kritickou komunikaci³⁰.

Evropský obranný fond podporuje rozvoj technologických stavebních prvků pro odolnou kosmickou komunikaci³¹ realizovatelnou prostřednictvím systému IRIS² a její využívání koncovými uživateli v oblasti obrany prostřednictvím opatření zaměřených na uživatelský

²⁹ Bude využívat výzkumné a vývojové činnosti Evropského obranného fondu včetně pokročilých technologií v oblasti užitečného nákladu a technik zpracování dat, a v budoucnu bude doplněna vysoce reaktivními malými družicemi pro účely kosmického zpravodajství, sledování a průzkumu. Budou zvázeny synergie s projekty stále strukturované spolupráce, jako je například platforma pro sdílení a výměnu satelitních snímků z vládních zdrojů (CoHGI).

³⁰ Pozemní širokopásmový systém, jehož záměrem je propojit komunikační systémy členských států příští generace pro účely organizací v oblasti civilní bezpečnosti a zabezpečení a umožnit jim působit v celé EU i v zemích schengenského prostoru. Je založen na projektech BroadMap a BroadWay programu Horizont 2020, jakož i na přípravném projektu BroadNet v rámci Fondu pro vnitřní bezpečnost.

³¹ EDF-2021-SPACE-D-EPW

segment (např. standardizace rozhraní s cílem usnadnit jejich integraci do pozemních, námořních a vzdušných dopravních prostředků³²).

4.1.4 Získávání poznatků o kosmické oblasti a pozorování a sledování vesmíru

Existuje vysoká úroveň synergií mezi získáváním poznatků o kosmické oblasti (SDA) a již existujícím systémem EU pro pozorování a sledování vesmíru (SST) umožňující rozpoznávání kosmických objektů pomocí specializovaných senzorů.

Zvýšená výkonnost, pokud jde o SST, je nezbytná pro posílení přesnosti vyspělých manévřů pro vyhnutí se srážkám a analýzu fragmentace a opětovného vstupu. Členské státy, které pracují na SDA a které jsou rovněž partnery SST, budou proto moci využívat výkonnějších prostředků SST včetně prostředků obrany k odhalování a sledování menších a agilnějších kosmických lodí prostřednictvím složky SST Kosmického programu EU. K podpoře SDA budou zapotřebí další senzory a analytické schopnosti pro účely obrany a zpravodajství.

Rozpočet EU by mohl podpořit členské státy při vývoji senzorů a schopností v oblasti SDA za předpokladu, že:

- je zajištěna doplňkovost se stávajícím mechanismem podporujícím SST a
- bude k dispozici nezbytný tok informací a služeb SDA poskytovaných za účelem podpory reakce EU na kosmické hrozby, včetně ochrany družic EU.

Partneři SST, kteří by využívali podporu SDA, by naopak napomohli zlepšení SST díky lepší identifikaci kosmických lodí, čímž by přispěli k vytvoření autonomního katalogu kosmických objektů EU, který je jedním z cílů Kosmického programu EU.

4.2 Podpora inovací a konkurenceschopnosti

„New Space“ hraje stále větší úlohu nejen u velkých průmyslových aktérů, ale také v poskytování služeb, včetně služeb v oblasti bezpečnosti a obrany. Může navrhopvat nové myšlenky, řešení, přelomové technologie a účinné průmyslové procesy, které mohou rovněž podporovat bezpečnost a obranu. Členské státy ve stále větší míře využívají komerční služby jako doplnění vnitrostátních aktiv, pro testování nových schopností nebo pro rozvoj veřejných aktiv.

Konkurenceschopný průmysl má zásadní význam pro posilování odolnosti a schopností EU. Komise bude s podporou programu CASSINI³³ stimulovat rozšíření „New Space“ v EU. To bude zahrnovat systematictější rozvoj smluv s hlavními odběrateli, další mobilizaci grantů, půjček a vlastního kapitálu s podporou Evropské rady pro inovace, Evropské investiční banky, Evropského investičního fondu, synergie s Programem EU pro inovace v oblasti obrany a každoroční pořádání hackathonů a výzev v oblasti vesmíru a obrany.

Komise bude podněcovat intenzivnější spolupráci mezi začínajícími podniky v odvětví vesmíru, bezpečnosti a obrany, pokud jde o oblasti výzkumu a vývoje. Technologie

³² EDIDP –DA- ESSOR

³³ CASSINI je iniciativa Evropské komise na podporu podnikatelů, začínajících podniků a malých a středních podniků v kosmickém průmyslu. https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-space-policy/space-entrepreneurship-initiative-cassini_en

vyvinuté s podporou programu Horizont Evropa, které se týkají například rozvoje kvantové kosmické gravimetrie, služeb na oběžné dráze nebo přístupu do vesmíru, by mohly být dále rozvíjeny pro obranné účely. Komise rozšíří svůj program validace na oběžné dráze / demonstrace na oběžné dráze na kosmické technologie, které jsou relevantní pro uživatele v oblasti bezpečnosti a obrany. Spolupráci mezi členskými státy a jejich průmyslem v oblasti kosmického výzkumu bude podporovat rovněž technologická skupina agentury EDA pro schopnosti v oblasti vesmíru.

4.3 Rozvoj dovedností, vzdělávání a odborná příprava

EU i její členské státy se potýkají s nedostatkem odborných znalostí v oblasti kosmické bezpečnosti a obrany. Komise a vysoký představitel zmobilizují stávající nástroje na podporu získávání dovedností, prohlubování dovedností a rekvalifikace.

Aby agentura EDA uspokojila poptávku členských států, zmapuje všechny činnosti v oblasti vzdělávání a odborné přípravy na úrovni EU a členských států týkající se kosmické bezpečnosti a obrany s cílem rozvíjet dovednosti relevantní jak pro tvorbu politik, tak na technické úrovni. V úzké koordinaci s Evropskou bezpečnostní a obrannou školou (EBOŠ) bude podporovat výměnu osvědčených postupů a vymezovat vzdělávací programy.

V zájmu uspokojení poptávky průmyslu přispěje Komise k prohlubování dovedností a rekvalifikaci v kosmickém průmyslu, přičemž se zaměří na vesmír zejména z hlediska bezpečnosti a obrany, a jejím cílem bude rovněž zvýšení účasti žen³⁴. Bude podporovat konkrétní iniciativy organizované na úrovni EU a na vnitrostátní a regionální úrovni. Bude vycházet ze stávajícího rozsáhlého partnerství Paktu pro dovednosti týkajícího se dovedností v oblasti letectví a obrany³⁵. Spolupracuje rovněž se zúčastněnými stranami na vytvoření nového rozsáhlého partnerství s cílem dále posílit činnosti studentů a odborníků v oblasti prohlubování dovedností a rekvalifikace vyžadované navazujícími odvětvími, a to včetně pokrytí dodatečných potřeb kvalifikovaných pracovníků. S podporou agentury EUSPA vytvoří Komise kosmickou akademii EU s cílem vypracovat programy rozvoje vesmíru související s bezpečností.

Další postup

Posílit využívání kosmických systémů a služeb pro obranné účely:

- Do konce roku 2024 navrhne Komise v úzké spolupráci s vysokým představitelem pilotní projekt pro poskytování počátečních služeb SDA na podporu reakce EU a s cílem prozkoumat synergie s dílčí složkou SST kosmického programu, a to s ohledem na budoucí vývoj.
- Při vývoji budoucích kosmických programů EU Komise s podporou agentury EDA zohlední dlouhodobé vojenské požadavky (časový horizont 2035) na obranné služby v kosmické oblasti.
- Komise zváží vojenské potřeby a požadavky při definování portfolia služeb systému IRIS².

³⁴ Sdělení „Unie rovnosti: strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025“, COM(2020) 152 final.

³⁵ <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=23220&langId=en>

- Aby podpořila autonomní rozhodování a jednání EU a jejích členských států, bude Komise usilovat o postupné zavádění nové vládní služby programu Copernicus, počínaje pilotním projektem. Bude vycházet z doplňkové úlohy střediska SatCen a agentury EUSPA.
- Komise bude podněcovat spolupráci mezi začínajícími podniky v oblasti vesmíru, bezpečnosti a obrany s cílem vyvinout přelomové služby v oblasti bezpečnosti a obrany.
- Do konce roku 2024 by vysoký představitel a Komise s podporou agentury EDA, EUSPA a EBOŠ měli zlepšit dovednosti veřejné správy a průmyslu s cílem dále rozvíjet kosmické služby pro bezpečnost a obranu, například prostřednictvím mapování činností odborné přípravy v oblasti kosmické bezpečnosti a obrany, jakož i získávání dovedností v navazujícím kosmickém průmyslu, mimo jiné vytvořením nového rozsáhlého partnerství.

5. PARTNERSTVÍ PRO ODPOVĚDNÉ CHOVÁNÍ V KOSMICKÉM PROSTORU

Vytváření silných vnějších partnerství má zásadní význam pro prosazování společné vize mírového a odpovědného chování ve vesmíru, reakce na kosmické hrozby a podporu využívání kosmických služeb pro bezpečnost a obranu.

5.1 Prosazování norem, pravidel a zásad odpovědného chování v kosmickém prostoru

Zabránění závodům ve zbrojení v kosmickém prostoru a tomu, aby se stal oblastí střetů, má zásadní význam pro zajištění dlouhodobého využívání prostředí kosmického prostoru pro mírové účely.

Základním kamenem globální správy kosmického prostoru je smlouva o kosmickém prostoru z roku 1967 a zásady vypracované v rámci OSN spolu s příslušnými rezolucemi přijatými Valným shromážděním OSN.

Doplňkově by se účinným nástrojem mohl stát právně nezávazný nástroj pro transparentnost a budování důvěry³⁶. Příslušné tradiční nástroje v oblasti odzbrojení a kontroly zbrojení by mohla doplnit dodatečná opatření s cílem řešit nezodpovědné chování, které může vést k eskalaci, mimo jiné v důsledku nedorozumění, nesprávného výkladu nebo chybných odhadů. Pragmatickým, konkrétním a měřitelným krokem vpřed je v tomto ohledu závazek Spojených států (USA) neprovádět destruktivní testy přímo stoupajících protidružicových raket, k němuž se připojily Německo a Francie. EU a všechny její členské státy podpořily příslušnou rezoluci³⁷ schválenou na 77. zasedání Valného shromáždění OSN v říjnu 2022.

5.2 Spolupráce s Organizací spojených národů v oblasti vesmíru a bezpečnosti

EU plně využije svého statusu stálého pozorovatele v Organizaci spojených národů (OSN) k tomu, aby jednala bok po boku svých členských států v diskusích o kosmickém prostoru. EU se bude i nadále účastnit:

³⁶ Například Haagský kodex chování proti šíření balistických raket.

³⁷ „Destructive direct-ascent anti-satellite missile testing“ (Destrutivní testy přímo stoupajících protidružicových raket) (dokument A/C.1/77/L.62).

- Výboru OSN pro mírové využívání kosmického prostoru (COPUOS) a jeho pomocných orgánů a Zvláštního výboru pro politické otázky a otázky dekolonizace (čtvrtého výboru) Valného shromáždění OSN v otázkách týkajících se bezpečnosti ve vesmíru a
- konference o odzbrojení a Výboru pro odzbrojení a mezinárodní bezpečnost (prvního výboru) Valného shromáždění OSN v otázkách týkající se bezpečnosti a zabezpečení vesmíru a přispívat k nim.

EU a její členské státy³⁸ podporují otevřenou pracovní skupinu pro snižování kosmických hrozeb prostřednictvím norem, pravidel a zásad odpovědného chování³⁹ jako pragmatický krok, který pomáhá budovat společné chápání toho, co lze považovat za odpovědné a nezodpovědné chování.

Hlavní výzvou pro EU a její členské státy společně s podobně smýšlejícími partnery je přesvědčit drtivou většinu členských zemí OSN o významu normativního přístupu. EU a její členské státy budou usilovat o rozšíření mezinárodní podpory svého postoje ke kosmickému prostoru.

ESVČ zahájila iniciativu veřejné diplomacie „zdola nahoru“, která má za cíl vybudovat podporu pro bezpečný, zabezpečený a udržitelný kosmický prostor (Safe, Secure and Sustainable Outer Space – 3SOS) a která prosazuje udržitelný přístup k vesmíru na základě podpory předcházení kolizím, omezování tvorby kosmické tříště dlouhodobého charakteru a prosazování opatření transparentnosti a budování důvěry. To přispěje ke snížení nehod, nesprávného vnímání a nedůvěry.

5.3 Partnerství s USA v oblasti kosmické bezpečnosti a obrany

Strategický kompas připomíná, že partnerství EU s USA má strategický význam pro prohloubení spolupráce mezi EU a USA v oblasti bezpečnosti a obrany vzájemně prospěšným způsobem. USA mají v této oblasti s EU a některými jejími členskými státy privilegovaný vztah.

Od roku 2009 vedou USA a EU dialog o kosmické bezpečnosti založený na úzké spolupráci přesahující civilní oblasti. Tyto diskuse umožnily například posun od vnímané konkurence jejich příslušných globálních družicových navigačních systémů směrem ke zvyšující se komplementaritě, interoperabilitě a redundanci.

Podobný přístup lze předpokládat i v oblasti získávání poznatků o situaci ve vesmíru a v dalších oblastech, kde by se EU mohla posunout od závislosti na kosmických službách USA k partnerství založenému na společném zájmu.

5.4 Dialog o kosmické bezpečnosti s třetími zeměmi

Transparentní a otevřená komunikace mezi jednotlivými aktéry ve vesmíru (včetně civilních a vojenských) má zásadní význam pro předcházení konfliktům a přispívá k budování důvěry.

Stále více třetích zemí revidovalo nebo v současné době reviduje své obranné organizace a doktríny s cílem uznat význam vesmíru pro bezpečnost a obranu. Několik třetích zemí

³⁸ EU poskytla několik společných příspěvků a několik jejích členských států předložilo vnitrostátní nebo meziregionální pracovní dokumenty.

³⁹ Zřízena rezolucí Valného shromáždění OSN 76/231.

včetně spojenců, ale i strategických konkurentů, vypracovalo strategie v oblasti kosmické bezpečnosti a obrany s cílem rozvíjet domácí schopnosti a zahraniční partnerství se stejně smýšlejícími zeměmi.

EU se v politických diskusích se třetími zeměmi stále častěji zabývá otázkami kosmické bezpečnosti a obrany. ESVČ a příslušné útvary Komise zahájí vzájemné dialogy mezi pracovníky EU a pracovníky příslušných orgánů dalších třetích zemí, jako je Kanada a Norsko, stejně jako je tomu již v případě USA a Japonska.

Tyto dialogy o kosmické bezpečnosti jsou příležitostí ke spolupráci s partnery a spojenci, k projednávání jejich strategií v oblasti vesmíru a bezpečnosti, k navazování partnerství pro výměnu informací, ke sdílení osvědčených postupů v oblasti zvyšování odolnosti kosmické infrastruktury a stanovování norem a standardů, k určení oblastí možné spolupráce a ke koordinaci činnosti na mnohostranných fórech.

Dialogy o vesmíru a bezpečnosti mohou mít rovněž klíčový význam pro prosazování postojů a přístupů EU na mnohostranných fórech. Mohou představovat diplomatický kanál, který může EU aktivovat za účelem zmírňování napětí nebo předávání varovných zpráv, které mají odradit od dalších akcí, zejména v případě nezodpovědného chování v kosmické oblasti.

5.5 Partnerství s NATO v oblasti kosmické bezpečnosti a obrany

Strategický kompas stanoví jasné cíle strategického partnerství mezi EU a NATO – politický dialog a praktickou spolupráci ve všech dohodnutých oblastech interakce včetně nových oblastí činnosti, jako je vesmír.

Ve třetím společném prohlášení o spolupráci mezi EU a NATO ze dne 10. ledna 2023 potvrdili institucionální vedoucí představitelé EU a NATO svůj závazek rozšířit a prohloubit spolupráci ve vesmíru na základě dohodnutých zásad, na nichž je založeno jejich strategické partnerství.

Spolupráce mezi EU a NATO se i nadále zakládá na vzájemné otevřenosti a transparentnosti, reciprocitě a inkluzivitě při plném respektování rozhodovací samostatnosti a postupů obou organizací a aniž by byla dotčena zvláštní povaha bezpečnostní a obranné politiky kteréhokoli členského státu.

Obě organizace berou na vědomí, že se vývoj ve vesmíru posunuje od schopnosti na podporu vojenských a civilních operací směrem ke strategické oblasti. Reakce EU a NATO na kosmické incidenty a hrozby se budou vzájemně doplňovat a posilovat.

Obě organizace budou společně zkoumat nové oblasti spolupráce v kosmické oblasti prostřednictvím pravidelných výměn včetně vzájemných rozhovorů mezi pracovníky, vzájemného informování a vzájemných pozvaní na akce. Souběžná a koordinovaná cvičení pořádaná pracovníky EU a NATO by mohla zahrnovat i složku týkající se kosmické oblasti.

Další postup

- EU bude podporovat mnohostranné úsilí o snížení kosmických hrozeb prostřednictvím norem, pravidel a zásad odpovědného chování, mimo jiné

prostřednictvím činnosti otevřené pracovní skupiny zřízené Valným shromážděním OSN.

- Vysoký představitel společně s Komisí zintenzivní kampaň 3SOS v oblasti veřejné diplomacie zaměřenou na bezpečnost, zabezpečení a udržitelnost v kosmickém prostoru.
- Vysoký představitel a Komise prohloubí spolupráci s USA v oblasti kosmické bezpečnosti.
- Vysoký představitel a Komise rozvinou příslušně dialogy o kosmické bezpečnosti s podobně smýšlejícími partnery a spojenci. V úzké spolupráci s členskými státy zváží dialog se zeměmi, které nesmýšlejí podobně.
- Vysoký představitel a Komise budou rozvíjet spolupráci s NATO v oblasti kosmické bezpečnosti.

6. ZÁVĚR

Kosmické systémy a služby v EU přispívají ke strategické autonomii EU a jejích členských států. Jedná se o klíčové prostředky, které přispějí k utváření budoucí konkurenceschopnosti, prosperity a bezpečnosti EU pro další generace.

Kosmická strategie pro bezpečnost a obranu prokazuje odhodlání EU chránit své bezpečnostní zájmy a zároveň zabránit závodům ve zbrojení v kosmickém prostoru a urychlit synergie mezi vesmírem, bezpečností a obranou.

EU je odhodlána posilovat odolnost hodnotových řetězců, o něž se opírá kosmický ekosystém, a podporovat inovace a konkurenceschopnost kosmického průmyslu EU. Komise a vysoký představitel budou každoročně podávat Radě zprávu o dosaženém pokroku a případných dalších opatřeních.